

У першому наближенні біографічні практики можна поділити на такі, що здійснюються безпосередньо носієм цієї біографії, та ті, що відбуваються за участі інших осіб (інтерв'юера, біографа) у проведенні дослідження. Хоча у процесі розповіді про себе можливе одягання маски тієї чи іншої біографії, людина впорядковує інформацію про свій життєвий шлях перш за все для самої себе та відчуває різницю між реально прожитим і власне створеною ілюзією.

Сучасна людина у суспільстві ризику потребує пропаганди біографічних практик, які підтвердили себе як ефективні.

Список літератури:

1. Рецепт счастья [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://archive.svoboda.org/programs/OTB/2001/OBT.072901.asp>
2. Варако Н. А. Человекоцентрированный подход в медицине на примере нейропсихологической реабилитации / Н. А. Варако // Психология. Журнал Высшей школы экономики. – 2014. – Т. 11. – № 2. – С. 178–189.
3. A Global Projection of Subjective Well-being: A Challenge To Positive Psychology? 2007. – P. 17–20. – Режим доступа: <http://data360.org/pdf/20071219073602.A%20Global%20Projection%20of%20Subjective%20Well-being.pdf>
4. Мишутина Е. А. Социально-философский анализ феномена счастья: автореф. дисс. канд. филос. наук / Е. А. Мишутина. – Новочеркасск, 2009. – 26 с.

СИДОРЕНКО Світлана Василівна,
кандидат філософських наук, старший викладач
кафедри суспільних дисциплін
Запорізького державного медичного університету

ЕКЗИСТЕНЦІЯ ЛЮДИНИ ТА ОСОБИСТОСТІ У КОЛІЗІЯХ СУЧАСНОГО СВІТУ

Скільки б не пережила людина у своєму житті, не пройшла складних шляхів, випробувань, але питання про сутність себе, сенсу життя, життєвого сценарію, своїх дій, теперішнього, минулого, майбутнього, взаємовідносин з іншими постають все з новою та новою силою. Людина знаходиться у лабіринті смислів «суспільства спектаклю», виборів, граничних ситуацій, глобальних ризиків, з котрих необхідно вийти Людиною, зробивши правильний автономний вибір. Ландшафт окресленої проблеми поширюється на ті чи інші

екзистенціальні запитання та людські вчинки, які формуються світоглядними позиціями людини. В наш час людина виявляється проблемою для себе, творячи цей світ та переживаючи буттєві смисли, вибирає альтернативи «мати» чи «бути» у «суспільстві спектаклю». За словами В.Воронкової, людина прагне до того, щоб зрозуміти себе з самої себе і згідно з своїм внутрішнім світом, творити свою індивідуальність, повноту і цілісність особи, але для цього потрібно, щоб і соціальні умови були не розірваними, а тотожні людині [3, с.252].

Французький філософ Гі-Ернест Дебор заклав основи «соціуму спектаклю». Слово «спектакль» тут означає будь-яке семіотичне дійство, яке здійснюється за допомогою всіляких знаків. Прогресуюча практика використання технології кіберпростору поступово «спектакуляризує» усі найважливіші види людської життєдіяльності, тобто перетворює їх у деяку подобу поведінки акторів на сцені. Індивід не споживає в звичайному розумінні цього слова, він просто дивиться безконечну п'єсу про володіння і багатство. Людина споживає, але не речі, а їхні видовищні муляжі, іміджі, образи, голографічні, рекламні химери. Вільний час значною мірою віддається пасивному спогляданню телебачення. Магнати індустрії інформаційних технологій маніпулюють людською чуттєвістю, уявою, мисленням, поведінкою людей, які перестали розмовляти один з одним, перестали робити вчинки, оскільки кожний з них замкнутий у карцері соціальної ролі глядача спектаклю [1, с. 125-130].

Людина у «замкненому карцері соціальної ролі», шукаючи власне призначення у світі, намагається відбутися як особистість, переживаючи власну екзистенцію, конфлікти, війни, соціальні реформи у глобалізованому світі. Усвідомлюючи будь-який конфлікт із зовнішнім світом, який сприймається як зло, необхідно проаналізувати, наскільки людина винна у ньому. Але завжди важливо бачити ту рису, за якою необхідно чітко відстояти власну гідність, любов та свободу [4, с.105]. Людина амбівалентна і проявляє себе через суспільство, але в розмаїтті масок і ролей, конфліктах, ворожості до світу втрачається, вислизає найголовніше, і все втрачає сенс. Як же відбутися як особистість в гострих суперечностях, зіткненнях протилежних сил, інтересів, переконань, поглядів, прагнень, джерел конфліктів?

Різні автори та школи вкладають у поняття особистість різні складові «Я» та пояснюють вихід з колізій через розуміння природи особистості.

3. Фрейд найбільш важливою частиною особистості вважав безсвідоме. Зіштовхуючись з невирішеними життєвими конфліктами, людина випрацьовує власну систему психологічного захисту, завдяки якій і утримує внутрішні

переживання. За К.Юнгом, особистість – це маска, «обличчя» людини, що приховує її справжню природу від суспільства. А за маскою ховається Тінь – все те, що людина у собі не бачить, не знає і знати не хоче чи не в силах побачити. Е.Фромм для аналізу проблеми особистості в динамічному, плинному світі використав метод гуманістичного психоаналізу. Новий метод вважав основним джерелом невротичних проблем, страхів, тривог, почуття самотності та ізоляції - відчуження людини від природи та інших людей. Метою терапії Е.Фромм вважав самопізнання пацієнта, оскільки без цього не можна розібратися у власних внутрішніх проблемах, поняттях навколишнього світу. Його психологічна теорія розкривала соціальну обумовленість особистості, вчений зумів обґрунтувати цілу галерею типів соціальних характерів. А найбільшу популярність принесла йому концепція відносин людини до свободи. Філософ описав не тільки феномен «втечі» від неї, але й досвід позитивної свободи, коли кожен відчуває єдність з іншими людьми і суспільством та при цьому не жертвує власною індивідуальністю. Досягнення такого ідеалу, за словами Е.Фромма, можливо лише завдяки любові, праці та діям, узгодженими з внутрішньою природою людини.

Письменник П.Коельо у власній праці "Алхімік" стверджував, що всі люди, поки вони молоді знають власну долю. Але з часом таємна сила приймається переконувати їх в тому, що добитися цього неможливо. Сила є недоброзичливою, але в дійсності вона вказує людині як потрібно діяти, вона готує для цього її дух та волю. На цій планеті є дійсно велика істина: коли ти по-справжньому будь-чого бажаєш, ти досягаєш цього, тому що це бажає дух Всесвіту. Це і є власне призначення людини на землі. Філософія завжди проявляла особливий інтерес до вивчення мрій, бажань, сподівань людини. Ще з античних часів і до сьогодні розглядається антропологічна проблематика, яка закликає пізнати себе і власний внутрішній світ.

Відомий дослідник цієї проблеми В.Франкл стверджує відносність смислу людського життя. У самому загальному вигляді смисл життя визначається ним як ставлення конкретної людини до тієї ситуації, в якій вона перебуває в кожному мить. За думкою Франкла, існує ряд основоположних цінностей, орієнтуючись на які, людина здійснює пошук сенсу життя: цінності творення; цінності спілкування, цінності подолання людиною самої себе, здобування влади над собою. Доки людина живе, вона має можливість реалізувати певні цінності, людський розум надає їй свободу вибору у власній діяльності.

Запровадження в Україні певних елементів ринкових реформ, війна на Сході України, анексія Криму, глобальні зміни травмують непідготовлену суспільну свідомість, створюючи певний опір радикальним змінам. Стрес і

розчарування зростають часом до таких масштабів, що ставлять на порядок денний навіть питання про загрозу державному суверенітету й ідентичності цілої нації. Люди натомість потребують стабільного механізму життєвих оцінок у вигляді традицій і стереотипів, аби співвідносити з ними досвід свого щоденного буття. Багато хто намагається втекти від реальності (алкоголізм, наркотики, злочинність і різні форми гедонізму), шукаючи щасливої долі в легкому житті. Але, справжнє щастя можна знайти навіть у темні часи, якщо не забувати звертатися до світла, духовних першоджерел.

Список літератури:

1. Інформаційне суспільство у соціально-філософській ретроспективі та перспективі / В.В.Лях, В.С.Пазенюк, Я.В. Любивий, К.Ю.Райда, В.К. Федорченко, О.М. Йосипенко, О.М.Соболь та інші. – К., ТОВ «XXI століття: діалог культур», 2009. – 404с.
2. Колізії антропологічного розмислу // В.Г. Табачковський, Г.І. Шалашенко, А.М. Дондюк, Н.В.Хамітов, Г.В.Ковадло, Є.І. Андрос. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2002. – 156с.
3. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Ажажа М.А. Філософія гуманістичного менеджменту (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник / О.В. Соснін, В.В.Г.оронкова, М.А Ажажа. – Запоріжжя: "Дике поле", 2016. – 356с.
4. Хамітов Н., Крылова С. Этика. Путь к красоте отношений. Курс лекцій / Н Хамітов., С. Крилова. – К.: КНТ, Центр учебной литературы, 2007. – 256 с.

ДРОЗДОВСЬКА Ольга Миколаївна,
відповідальний секретар
Творчо-виробничого об'єднання
телевізійних програм філії
НТКУ «Запорізька регіональна дирекція»

ФІЛОСОФІЯ МОДЕЛЕЙ ІНВАЛІДНОСТІ: КОНЦЕПЦІЇ ОСМИСЛЕННЯ ЛЮДИНИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Актуальність теми зумовлена тим, що кількість осіб з інвалідністю в Україні постійно зростає. Євроінтеграція передбачає впровадження в життя принципів толерантності, гуманізму, доступності. Один із шляхів